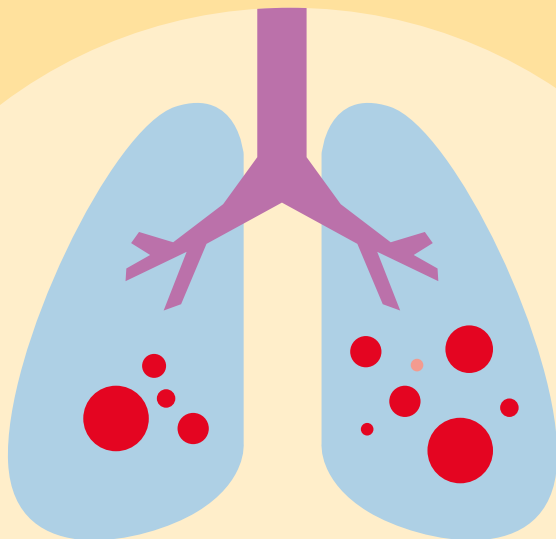

TUBERKULOS

FAKTA OM VÄRLDENS MEST SPRIDDA INFEKTIONSSJUKDOM

Varje år insjuknar omkring

300

personer i Sverige
av tuberkulos

VÄRLDENS MEST SPRIDDA INFEKTIONSSJUKDOM

Man räknar med att en fjärdedel av jordens befolkning bär på tuberkulosbakterien. I Sverige är det dock få som insjuknar.

Vad är tuberkulos?

Tuberkulos, eller tbc, är en smittsam infektionssjukdom som framför allt angriper lungor men också andra organ. Sjukdomen orsakas av *Mycobacterium tuberculosis*, en stavformad bakterie som är svår att upptäcka i ljusmikroskop utan speciella färgningstekniker.

Tuberkulos är världens mest spridda infektionssjukdom och man räknar med att en fjärdedel av jordens befolkning är friska bärare av tuberkulosbakterien. Varje år insjuknar omkring 10 miljoner människor i aktiv tuberkulos och drygt en miljon dör till följd av sjukdomen. Flest sjukdomsfall och dödsfall inträffar i Afrika och Asien.

Lungtuberkulos är den överlägset vanligaste formen av tuberkulos både i Sverige och globalt, cirka 2/3 av de smittade har lungtuberkulos, de flesta dock med låg

smittorisk. Tuberkulos drabbar också lymfkörtlar samt i ovanligare fall även skelettet och andra organ som hjärna, tarmar och urinvägar.

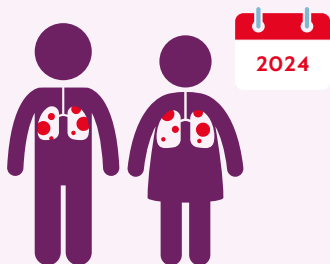
Vad är skillnaden mellan tuberkulos-sjukdom och latent tuberkulos-infektion?

Vid tuberkulos-sjukdom har man sjukdomssymptom som hosta och det kan bildas hålrum i lungvävnaden, så kallade kaverner, som innehåller miljarder tuberkelbakterier. Kavernerna är öppna mot luftrören, vilket ger bakterierna mycket syre och därmed goda förutsättningar för tillväxt. Personer med tuberkulos-sjukdom kan vara smittsamma och i upphostningsprov från patienter med denna form av lungtuberkulos kan man påvisa så höga nivåer av tuberkelbakterier att de är synliga vid mikroskopi.

FAKTA OM TUBERKULOS

10 700 000

Cirka 10,7 miljoner människor på jorden insjuknade i tbc 2024.

1,2 miljoner

1,2 miljoner av de som insjuknade i tbc 2024 var barn.”

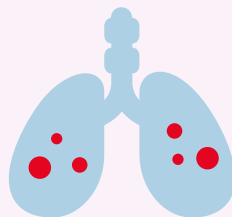
SYMPTOM

- Feber.
- Naturliga svettningar.
- Ofrivillig viktnedgång.
- Svår trötthet.
- Långvarig hosta, ibland med slem och blod i upphostningarna.

1,2 miljoner

1,2 miljoner avled i tbc 2024. Antibiotikaresistensen har blivit ett allt större problem och en stor del av de som dör i resistent infektioner dör av tbc.

Cirka 400 000

Endast 2 av 5 med multiresistent tbc (cirka 400 000 totalt) hade tillgång till behandling år 2024.

”Tuberkulos som upptäcks i tid kan nästan alltid botas med antibiotika.”

TBC

Under 1900-talets första hälft var tbc fortfarande vanligt i Sverige. Ännu 1940 insjuknade cirka 20 000 svenskar i tbc och antalet dödsfall uppgick till nästan 5 000 per år. I dag är Sverige ett av de länder i världen som har lägst antal tbc-fall i förhållande till folkmängden

Vid latent tbc-infektion håller den smittades immunförsvar bakterietillväxten under kontroll i granulom (inkapslingar) och det förekommer inga hålrum med bakteriehärdar. Personen är frisk och har inga symptom på tbc och är heller inte smittsam. Om det naturliga försvaret försvagas på grund av åldrande, andra sjukdomar, eller immunnedsättande behandling, kan en mindre andel av dessa personer utveckla tbc-sjukdom.

Hur sprids tuberkulos?

Tbc smittar främst via andningsvägarna. Tuberkelbakterien finns i de små vattendropparna som sprids när den tuberkulos-sjuka hostar eller nyser, och det räcker med att ett fåtal bakterier kommer in i lungorna för att en infektion ska uppstå inom 2-3 månader. Bakterierna kan hålla sig levande i luften länge, framför allt om miljön är

mörk och fuktig. Smittrisken ökar därför vid trångboddhet och dålig ventilation.

Mindre än 5-10 procent av dem som smittas och får latent tbc-infektion utvecklar tbc-sjukdom. Sjukdomen bryter vanligen ut inom två år efter smittotillfället, men ibland först efter flera decennier.

Sjukdomar som hiv, diabetes mellitus samt undernäring påverkar immunförsvaret och ökar då risken markant för personer med latent tbc-infektion att utveckla tbc-sjukdomen. Utan behandling avlider cirka en tredjedel av de som insjuknar i aktiv tbc. För de som har både tbc och hiv dör i princip alla som inte kommer under behandling. Detta gör tbc till en av världens tio vanligaste orsaker till död.

Vilka är symptomen på tuberkulos?

När tbc drabbar lungorna får den sjuke ofta en envis hosta och upphostningar som varar i flera veckor. Personen kan också få ont i bröstet och det kan i ovanliga fall förekomma blod i upphostningarna. Det är också vanligt att den sjuke blir hängig och trött samt tappar aptiten och därmed går ner i vikt. Feber och nattliga svettningar är också vanligt.

Misstänkta fall av tuberkulos remitteras till specialister på lungklinik eller infektionsklinik där personen undersöks och får genomgå röntgen samt lämna upphostningsprover som skickas till tbc-laboratorium för analys. Via blodprover och immunologiska tester kan man undersöka om en person har latent tbc-infektion.

FAKTA OM TUBERKULOS I SVERIGE

I Sverige rapporterades 315 fall av tuberkulos 2024

De flesta som smittats av tbc i andra länder insjuknar inom de första två åren i Sverige.

Tuberkulos har minskat sedan 2015, vilket till stor del förklaras av minskad invandring från länder med hög incidens.

Hur behandlas tuberkulos?

Tuberkulos som upptäcks i tid kan nästan alltid botas med hjälp av antibiotika. Det är nödvändigt att kombinera flera läkemedel för att minska risken för att bakterierna utvecklar resistens, det vill säga motståndskraft, mot de vanligaste tbc-läkemedlen. Risken för att utveckla resistens ökar hos den som avbryter behandlingen i förtid eller tar sina mediciner oregelbundet. Eftersom alla tbc-patienter som är smittsamma enligt smittskyddslagen är tvungna att vårdas på sjukhus, övervakar vården patienternas följsamhet till medicineringen.

Multiresistent tuberkulos (MDR-tbc) definieras som resistent mot de två viktigaste läkemedlen (rifampicin och isoniazid) som används vid behandling av sjukdomen. I dag har multiresistenta bakteriestammar fått omfattande spridning, och Världshälsoorganisationen (WHO) uppskattar att cirka 5 procent av alla tuberkulosfall är multiresistenta.

För att bota multiresistent tuberkulos har nya forskningsframsteg och nya läkemedel som bedakilin bidragit till att förkorta behandlingstiden från 1-2 år till 6-9 månader i de flesta fall. Behandlingen av MDR-tbc kan idag ske med 3-4 läkemedel med lägre grad av biverkningar än tidigare.

Tyvärr ökar resistensen även mot de läkemedel som används mot MDR-tbc vilket leder till extremt resistent tuberkulos, XDR-tbc. Denna form, är mycket svårbehandlad och innebär fortfarande behandlingstider upp till två år med en prognos som närmar sig den för svår cancersjukdom

HJÄRT-LUNGFONDEN

Hjärt-Lungfonden startade 1904 som Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos och är fortfarande engagerad i kampen mot tbc genom att finansiera forskningsprojekt inom tbc-området.

Vad gör forskarna?

Forskningen kring tuberkulos följer flera spår. Bland annat försöker man ta fram ett bättre vaccin än det gamla BCG-vaccinet, som funnits i över 100 år och vars skyddseffekt är begränsad, till svår och spridd tbc-sjukdom hos barn. Olika strategier att diagnostisera och behandla latent tbc-infektion hos de som har störst risk att utveckla tbc-infektion är angelägna för att eradikera tbc enligt WHO's mål.

Annan forskning är inriktad på hur andra infektioner, som hiv och kroniska maskinfektioner, påverkar utvecklingen av tuberkulos.

Bättre och snabbare diagnostik, effektivare antibiotika och nya former av antibiotika för att kunna bota extremt resistent tuberkulos är andra utmaningar för forskningen, liksom ökad kunskap om hur kroppens eget immunförsvar kan stimuleras för att påskynda tillfrisknande.

**Följande skrifter och faktablad finns
att beställa kostnadsfritt från Hjärt-Lungfonden:**

Aortasjukdomar	Kärlkramp
Astma	Lungfibros
Barnhjärtan	Mat och rörelse för ett friskare liv
Blodfetter	Plötsligt hjärtstopp
Blodtrycket	Sarkoidos
Diabetes	Sex och samlevnad vid hjärt-kärlsjukdom
Friskt liv	Stress
Hjärtinfarkt	Stroke
Hjärtklaffsjukdom	Sömnapné
Hjärtrytmrubbningar	Tobak och nikotin
Hjärtsvikt	Tuberkulos
KOL	

Beställ på

www.hjart-lungfonden.se eller telefon 08-566 24210.

Vetenskapligt ansvarig

Thomas Schön, professor i
infektionsmedicin, Linköpings
universitet

Projektledare

Birgit Eriksson, Hjärt-Lungfonden

Produktion och grafisk form

Hjärt-Lungfonden

Text

Karin Strand, Strandtext
Birgit Eriksson, Hjärt-Lungfonden

Tryck

Ruter AB i Laholm, 2026

Forskning som gäller oss alla

**För att forskningen
ska kunna fortsätta behövs mer
pengar, och varje gåva är värdefull.
Du kan göra stor skillnad genom
att bli månadsgivare!**

Använd talongen här intill.

Box 2167, 103 14 Stockholm
Besöksadress: Stora Nygatan 27
Tel: 08-566 24 200
www.hjart-lungfonden.se
Organisationsnummer 802006-0763

Gåvoservice

Telefontid: 8.00-17.00
Telefon: 0200-88 24 00
gava@hjart-lungfonden.se

Insamlingskonton

Pg 90 91 92-7
Bg 909-1927
Swish: 90 91 92 7

Organisationer med 90-konto
kontrolleras regelbundet av
Svensk Insamlingskontroll. Ett
90-konto är en garanti för att
pengarna används på rätt sätt.

DIN GÅVA BEHÖVS!

Den här skriften är möjlig att ta fram och erbjudas kostnadsfritt till dig tack vare gåvor till Hjärt-Lungfonden. Gåvorna används också till ett stort antal viktiga forskningsprojekt som kommer att hjälpa många som drabbas av hjärt- och lungsjukdomar. Om du uppskattar den här skriften och tycker att forskning är viktigt, bli månadsgivare! Det gäller oss alla.

**Bli månadsgivare och stöd livsviktig forskning!
Ge 100 kr i månaden. Använd bifogad talong.**

VILLKOR FÖR BETALNING VIA AUTOGIRO

Jag, nedan benämnd betalaren, medger att uttag får göras från mitt angivna bankkonto på begäran av angiven betalningsmottagare för betalning via Autogiro.

Kontoförande bank är inte skyldig att pröva behörigheten av eller meddela betalaren i förväg om begärda uttag. Uttag belastas betalarens konto enligt kontoförande banks regler. Meddelande om uttag för betalaren från kontoförande bank. Medgivandet kan på betalarens begäran överflyttas till annat konto i kontoförande bank eller till konto i annan bank.

För uttag gäller dessutom följande: **GODKÄNNANDE/INFORMATION I FÖRVÄG**

Betalningsmottagaren får begära uttag från betalarens konto på förfallodagen

- ♦ om betalaren senast åtta vardagar före förfalldagen fått meddelande om belopp, förfalldag och betalningssätt, eller
- ♦ om betalaren godkänt uttaget i samband med köp eller beställning av vara eller tjänst.

TÄCKNING MÅSTE FINNAS PÅ KONTOT
Betalaren ska se till att tillräckligt stort belopp finns på kontot för betalning på förfalldagen. Om kontobehållningen inte räcker för betalning på förfalldagen får betalningsmottagaren göra ytterligare uttagsförsök under de kommande vardagarna*, som får omfattas högst en vecka. Information om antalet uttagsförsök lämnas av betalningsmottagaren.

STOPP AV UTTAG

Betalaren kan stoppa

- ♦ ett enskilt uttag genom att kontakta betalningsmottagaren senast två vardagar före förfalldagen.

- ♦ alla uttag avseende medgivandet genom att kontakta banken senast två vardagar före förfalldagen.

MEDGIVANDETS GILTIGHETSTID, ÅTERKALLELSE

- ♦ Medgivandet gäller tills vidare. Om betalaren vill återkalla medgivandet gör betalaren det genom att kontakta kontoförande bank eller betalningsmottagaren.
- ♦ Medgivandet upphör senast fem vardagar efter att återkallelsen kommit kontoförande bank eller betalningsmottagaren tillhanda.

RÄTTEN FÖR KONTOFÖRANDE BANK OCH BETALNINGSMOTTAGAREN ATT AVSLUTA ANSLUTNINGEN TILL AUTOGIRO

Kontoförande bank och betalningsmottagaren har rätt att avsluta anslutningen till Autogiro trettio dagar efter det att kontoförande bank/betalningsmottagaren underrättat betalaren härom. Kontoförande bank och betalningsmottagaren har dock rätt att omedelbart avsluta betalarens anslutning till Autogiro om betalaren vid upprepade tillfällen inte har haft tillräcklig kontobehållning på förfalldagen eller om det konto som medgivandet avser avslutats.

* Med vardag avses inte söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarrafton, julafton eller nyårsafton.

Fyll i anmälan Bli Månadsgivare på andra sidan. Riv av svarskortet, vik det dubbel, tejpa igen och lägg på postlådan. Portot är redan betalt.

Tack för att du blir månadsgivare och stödjer den livsviktiga forskningen!

Svarspost
Kundnr: 110 344 500
11005 Stockholm

FRANKAS EJ
Mottagaren
betalar portot

TEJPA
HÄR

TEJPA
HÄR

